

Gents
Milieu
Front

Frontaal

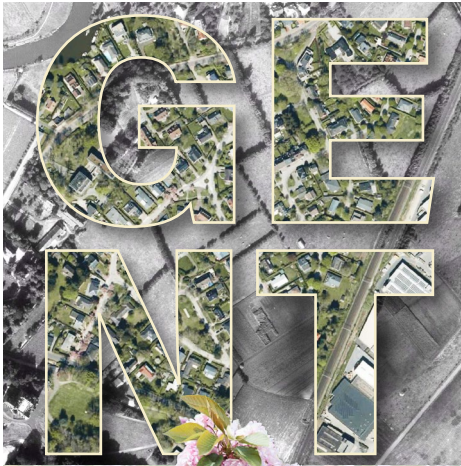
zomer
2023

Onderzoek:
Gentse daken

Maak zelf
kombucha!

Slim
verdichten

Gent vroeger en nu
10

Makhno, klimaatactivist
13

Gent en omstreken

06

dossier

Een CO₂-monitor voor Gent

10

beleid

Gent vroeger en nu

13

ontmoet

Activist Makhno, End Fossil Now

14

hot topic

VK Tegelwippen

Bianca uit Roemenië
19

Open ruimte verdwijnt
20

Milieu inzichten

16

dossier

Wat betekent klimaatverandering voor onze kust?

19

roots

Bianca (Roemenië)

20

transitie

Wat is slim verdichten?

25

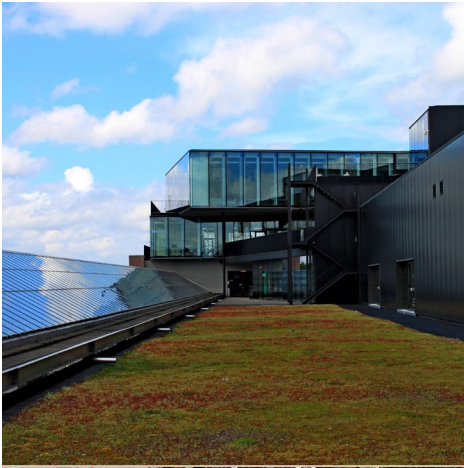
column

Lisa's gedacht

26

voortaan

Duurzame tips

Front

van goodwill

28

mobiliteitDe Gentse
Busbeweging

30

energie100 Gentse daken:
100 kansen

33

in actieGMF-boekenclub:
Het Klimaatboek

34

vrijwilliger

Marie Bockaert

35 Jules

36 kalender

38 volg ons

39 over ons

Groene bubbel

Mensen omringen zich met mensen die gelijkaardige waarden en normen hebben. Dat geldt ook voor klimaatenthousiastelingen (zoals ikzelf). Zo kunnen velen onder ons het zich veroorloven om met thema's als milieu en klimaat bezig te zijn. We gaan ervan uit dat iedereen baat heeft bij gezonde lucht, een leefbare stad en meer biodiversiteit. Hierbij vergeten we dat onze maatschappelijke positie ons kan afschermen voor de nadelen van klimaatbeleid, en dreigen we te vergeten dat die vaak op onze maat is gemaakt. Om iedereen mee te krijgen richting een meer toekomstbestendige en sociaal rechtvaardige samenleving is dialoog essentieel.

Diversiteit is een veelgebruikte term. Onze samenleving is divers, dat is een feit. Diversiteit gaat niet alleen over demografische kenmerken maar ook over anders denken. Als middenveldorganisatie sta je sterker als je een afspiegeling bent van de samenleving. Jammer genoeg zijn we dat vandaag bij GMF nog niet genoeg. We streven naar een inclusieve organisatie zodat zoveel mogelijk Gentenaars zich (h)erkend en gerepresenteerd voelen. Maar ook wij vertoeven in onze groene Gentse bubbel. Er zit een enorme kracht in de verscheidenheid van onze samenleving. Ook GMF wil de uitdaging aangaan om die te benutten. Laten we samen onze bubbels doorprikken door kritisch te durven kijken naar onszelf en op zoek te gaan naar dialoog.

Lena Cornelis

Stagiaire GMF & studente Sociaal Werk

14%

Onze jaarlijkse telling (mei '23) geeft alweer een sterke toename van het aantal fietsers weer: 14%! De cijfers tonen aan dat investeren in veilige en aangename fietsinfrastructuur loont. Maar om de modal shift te realiseren is actie op vele fronten nodig. GMF vraagt daarom om een slimme kilometerheffing, de afschaffing van de salariswagen, een aangescherpt parkeerbeleid, de herbestemming van auto- naar fietsinfrastructuur en een forse aanpak van fietsdiefstal.

Recupcentrale

— Spaar- en duurzaam renoveren

Milieubewust, sociaal, budgetvriendelijk en écht lokaal: met die kernwaarden hoog in het vaandel gaat de Gentse Recupcentrale 100% voor het hergebruik van bouwmaterialen in renovaties. De Recupcentrale breekt oude, degelijke keukens uit en installeert die op een nieuwe plek. Zo kunnen ook mensen met een klein budget hun keuken gedeeltelijk of helemaal te renoveren. Niet alleen sympathiek en duurzaam, maar ook een mooi voorbeeld voor de 'moeilijke' bouwsector richting klimaatneutraliteit. Tof weetje: ook de 'nieuwe' keuken van GMF is er eentje van de Recupcentrale, en *it's a beauty!*

Lees meer op www.recupcentrale.be

Bokashi: afval wordt voeding

— 288 cadeautjes van Bio-Planet

Stedelijk, organisch en circulair: een bokashi-set is het allemaal! GMF kreeg dit voorjaar honderden bokashis cadeau van Bio-Planet. We deelden ze uit aan onze leden en bevriende organisaties als De Meubelfabriek en Let's Save Food. Zij kunnen nu thuis aan de slag om hun groente- en fruitafval (geurvrij!) te composteren tot plantenvoeding. Bokashi (uit het Japans) is de naam voor het proces dat voedselafval en andere organische stoffen via zuurstofloze fermentatie omzet in een bodemverbeteraar. En dat allemaal in een emmer: eenvoudig en proper weg te zetten in een keukenkast, in de hal of op een balkon! We hebben nog enkele sets over, dus *spread the word*: al wie in juni lid wordt van GMF via domiciliëring krijgt er een bokashi-set bovenop (winkelwaarde: 80 euro). Van afval tot plantenvoeding: minder afval, meer contente planten!

Te laat voor deze actie maar wel interesse in composteren? gentsmilieufrent.be/wormenbak helpt je op weg!

'De kans om een leefbare toekomst voor iedereen te garanderen slinkt nu snel (heel erg zeker)'

Erg confronterende woorden (alweer) van het VN-Klimaatpanel. In hetzelfde rapport (maart '23) staan gelukkig ook de oplossingen opgelijst.

Jazeker, die zijn haalbaar en betaalbaar.

— De Morgen, 20 mei 2023

Vegan sandalen (hipster alert!)

— Wij willen tenen zien!

De zomer staat voor de deur, dus wordt het tijd voor blote benen en blote tenen! Leve alle *flipflops*, *savatten*, *papucs* of *chanclas*, maar waarom dit jaar niet eens gaan voor de vegan versie? Vegan sandalen zijn een goed alternatief voor dierenleer. Maar als je kijkt naar het proces om het vegan leder te maken, is het niet automatisch duurzamer. Zoals je bij dierlijk leer een brede waaier aan ledersoorten hebt, bestaat er tegenwoordig ook een groot arsenaal aan vegan ledersoorten. Vermijd leder dat gemaakt is uit plastic (PVC, PU). Beter keuzes zijn kurk, leder uit verschillende fruitsoorten of champignon, cactus leder, verstevigd katoen of gerecycleerde materialen. Tijdens onze zoektocht vonden we al twee Gentse winkels met vegansandalen in hun aanbod: Au Nom du Pied met het merk Matt & Nat en Supergoods met het merk Zouri. Vegan savatjes: çavatjes!

Check bevegan.be voor meer vegan alternatieven voor leer!

GMF op #GF2023

— Go hard or go home

Na een zeer succesvolle passage in 2022 (Klimaatkerk) trekt het Front dit jaar opnieuw naar de Gentse Feesten! We slaan net als vorig jaar de handen in elkaar met de vrolijk getikte bende van CirQ. Geen klimaatzondaars en 'hallebloeiahs' dit jaar, we gooien het deze keer over een andere boeg: we gaan zo veel mogelijk Feestengangers... opleiden tot fanatieke klimaatactivisten! Wat, hoe en waarom geven we nog niet weg, de waar en wanneer wél: dat beruchte pleintje in de Willem de Beersteeg, 10 dagen lang van 14 t.e.m. 23 juli, telkens van 19 tot 23 u.

Hou onze socials in de gaten voor toffe foto's en video's!

Een CO₂-monitor voor Gent

Nuttig instrument, maar impact gemeentelijk beleid op mondiaal probleem blijft sowieso bescheiden

In september '22 gaf Jeroen Mercy (Dienst Milieu & Klimaat) aan de MINA-raad een presentatie over de CO₂-monitor. CO₂ is een van de belangrijkste broeikasgassen die klimaatverandering veroorzaken. Het is een niet-toxisch en niet-reactief gas dat ontstaat bij heel veel natuurlijke en kunstmatige processen, ook in ons lichaam. De belangrijkste cijfers en conclusies worden in dit artikel voorgesteld.

txt_ Henk Maeckelberghé pix_ Marie Bockaert, Dienst Milieu en Klimaat

Het klimaatbeleid van de stad is in belangrijke mate gericht op de reductie van de CO₂-uitstoot. De monitoring ervan vormt een uitgangspunt van het Gents klimaatplan, en is ook een verplichting die voortvloeit uit het Europese Burgemeestersconvenant van 2008. Gent engageerde zich in 2009 om de CO₂-uitstoot te reduceren met 20% tegen 2020 en met 40% tegen 2030 t.o.v. 2007. Voor 2007 en 2009 maakte Gent zelf de CO₂-monitor op (via een studie bureau) en vanaf 2011 nam VITO (Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek) dit op, in opdracht van Vlaanderen, die de steden op die manier ondersteunt in hun engagement voor het Burgemeestersconvenant. CO₂-bronnen die in rekening gebracht worden zijn transport (incl. snelwegver-

keer), dienstensector (incl. stadsgebouwen), huishoudens, industrie excl. ETS, openbare verlichting en landbouw.

Update 2020 met nieuwe data

De update van VITO voerde enkele methodologische wijzigingen in voor huishoudens en transport en de cijfers werden teruggerekend voor de voorgaande jaren. Door de wijziging van de ingeschatte verbruiken van andere energiebronnen door huishoudens,

naast aardgas en elektriciteit, zakt de CO₂-uitstoot te wijten aan het mazoutverbruik, in 2011 nog 40 kton, de laatste jaren tot ongeveer 30 kton. In de vorige versie van de monitor stond dit op o.

De cijfers voor zonnepanelen en warmtepompen zijn minder nauwkeurig geworden. Per gemeente is enkel nog het aantal op basis van premiegegevens beschikbaar. Tot 2019 werden ook data uit EPB-gegevens (nieuwbouw) erbij gerekend, die zijn nu niet meer

ETS = Europees Emission Trading System is het systeem van verhandelbare emissierechten dat geldt voor de meest energie-intensieve bedrijven. Deze bedrijven vallen buiten het Burgemeestersconvenant. De Stad heeft als lokaal bestuur nauwelijks instrumenten voor de Gentse ETS-bedrijven die in 2020 10.805 kton CO₂ uitstootten (95% is afkomstig van staal- en elektriciteitsproductie).

beschikbaar op gemeentelijk niveau. Daarom wordt het aantal voor 2020 gelijkgesteld aan dat van 2019, wat een onderschatting is omdat warmtepompen bij nieuwbouw standaard aan het worden zijn.

Voor transport is van belang dat er sinds 2017 geen tellingen meer beschikbaar zijn op het wegennet. Daarom wordt de Vlaamse groeivoet gebruikt om het Gentse totaal aantal voertuigkilometers van 2016 om te rekenen voor 2017 t/m 2020.

Nadelig daarbij is dat de voertuigkilometers op niveau Vlaams gewest nog steeds een jaarlijkse groei van ca. 1% kennen. Het toepassen van deze Vlaams groeivoet voor de jaren 2017, 2018 en 2019 zorgt dus voor bijkomende CO₂-uitstoot. Voor het snelwegverkeer en de regionale wegen zal dit dicht bij de realiteit aanleunen. Voor de lokale wegen zouden lokale maatregelen (zoals het Gentse circulatieplan in 2017) effect kunnen hebben, maar dat valt niet in te schatten...

Door de lockdown in het voorjaar en beperktere maatregelen in de rest van 2020 reden lichte voertuigen 22% minder dan in 2016.

De data van VITO werden aangevuld met data die de stad zelf verzamelde, nl. de verbruiken van de stadgebouwen, stadsvloot, openbare verlichting en daarnaast ook energie uit afvalverbranding en energieverbruik van het stadsverwarmingsnetwerk. Vanaf 2018 is het verbruik van gebouwen waarvan de stad de factuur betaalt ook meegerekend. Voor het eerst is ook rekening gehouden met het elektriciteitsverbruik van het wagenpark, waarvoor data beschikbaar zijn vanaf 2018. Voorheen was de relevantie beperkt.

Hernieuwbare energie in 2020

De VITO-cijfers voor hernieuwbare energie omvatten de opbrengsten van windenergie, energie uit zonnepanelen, energie uit afvalverbranding (fractie biomassa) en warmte-opbrengsten van zonneboilers en warmtepompen. Het Gentse klimaatplan koesterde voor 2020 een ambitie van 15% 'zelfvoorzieningsgraad' dat is het aandeel van de hernieuwbare energie t.o.v. de totale energievraag van de huishou-

dens (elektriciteit en verwarming). In 2020 werd 21,47% gehaald, onder meer door de ongeziene stijging van het aantal particuliere PV-installaties (zonnepanelen). In 2007 was dat slechts 3,85%.

'Sinds 2007 daalde de CO₂-uitstoot met 23,7% waardoor het doel bereikt werd'

Graaddagencorrectie

Zachte en strenge winters hebben een impact op de CO₂-uitstoot veroorzaakt door gebouwenverwarming. Om dit effect te neutraliseren wordt een graaddagen-correctie toegepast. Deze correctiefactor wordt enkel toegepast op de CO₂-uitstoot afkomstig van de energiebronnen van de sectoren huishoudens en dienstensector (uitgezonderd elektriciteit), omdat deze verbruiken gerelateerd zijn aan gebouwenverwarming.

De graaddagen-correctie zorgt voor beter vergelijkbare cijfers over de jaren heen.

Bio-ecologische materialen voor energiezuinige houtbouw en renovatie

Steico flex FSC®
Houtwolisolatie

Isokurk
Vloer- en muurisolatie

pro clima
Luchtdichting

- **gratis advies** aan zelfbouwers!
- **isolatie opleidingen:** eurabo.be/opleidingen

10%

ISOLATIEKORTING

10% korting voor leden

Wij kiezen voor verantwoord bosbeheer. U ook?

ROK 52 - Pont West 112
B-9600 Ronse
+32(0)55 23 51 40

Wiedauwkaai 87
B-9000 Gent
+32(0)9 216 46 40

info@eurabo.be
www.eurabo.be

Wandel mee met Buur en Natuur

Tijdens Buur en Natuur wandel je samen met anderstalige nieuwkomers en andere Gentenaars in de Bourgoyen. Zo leer je nieuwe mensen kennen en geniet je ondertussen van de prachtige Gentse natuur.

Schrijf je in via
www.natuurpuntgent.be
of scan de QR-code

Buur en Natuur is een
project van
Natuurpunt Gent
en Amal

 Natuurpunt
Gent

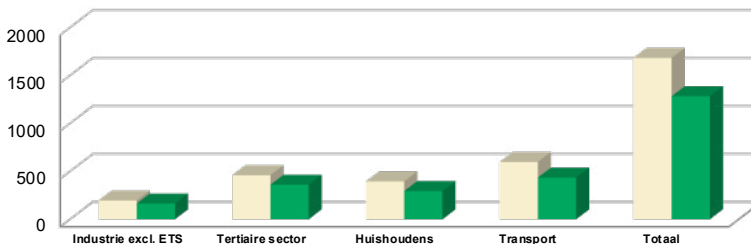
 Amal
We zijn Amal Gent

Conclusies 2020 tegenover 2019

- De CO₂-uitstoot was in 2020 10% lager dan in 2019 (-145 kton). Met de graaddagencorrectie voor de zachte winter, wordt dat een daling van 7% (-91 kton).
- 70 % van deze daling is te wijten aan de verminderde uitstoot van transport, als gevolg van de corona-lockdown.
- Onverwacht heeft corona weinig impact gehad op de uitstoot van dienstensector en industrie (bij de ETS-bedrijven was er wel een aanzienlijke daling van 20%).
- De productie van hernieuwbare energie neemt toe in 2020. De zelfvoorzieningsgraad bereikt 21,5%.

Conclusies evolutie

- Op de langere termijn zien we sinds 2007 een daling van de CO₂-uitstoot met 23,7%. Met graaddagencorrectie wordt dat -22,3%.
- De website provincies.incijfers.be/ leert ons dat Gent tussen 2011 en 2020 op een traject zit van een jaarlijkse daling van de CO₂-uitstoot van 1,5%. In Vlaanderen is de gemiddelde daling 0,9% en het gemiddelde voor de 13 centrumsteden is -1,1%. Vergelijken met andere Vlaamse gemeenten is maar in beperkte mate zinvol omdat de context erg bepalend is (vb. snelwegen op grondgebied, staat van het woningenbestand, ...).
- Onderstaande tabel toont de CO₂-uitstoot per sector en de evolutie ervan. Transport

Blik op de toekomst

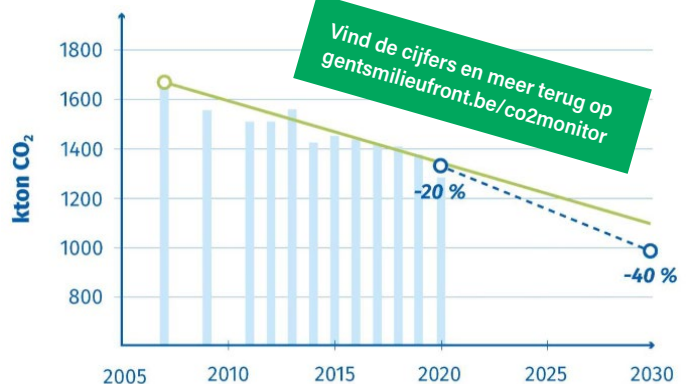
Bijkomende acties in de sectoren transport, huishoudens, dienstensector, industrie en hernieuwbaar zijn noodzakelijk op verschillende beleidsniveaus:

- In kader van de energiecrisis
- Vlaams renovatiebeleid
- Taxshift
- EU Green Deal
- Extra lokale acties

neemt anno 2020 ondanks de terugval het grootste aandeel voor zich (34%). (Landbouw en openbare verlichting < 1%).

- De daling in CO₂-uitstoot is merkbaar in alle sectoren. De daling is 45% in de marginale sectoren openbare verlichting en landbouw. De daling van de sector transport (-27%) is uitzonderlijk wegens het lockdown effect. De daling bij de huishoudens ligt rond de 25%, de dienstensector stootte 21% minder CO₂ uit, de industrie reduceerde met 16%.
- Er zijn steeds meer Gentenaars (263.406 in 2020 t.o.v. 236.858 in 2007), wat uiteraard een impact heeft op de totale huishoudelijke emissie. De CO₂-uitstoot per inwoner daalt van 7,4 kton/inw in 2007 tot 5,2 kton/inw in 2020.

De doelstelling 2020 (-20%) werd gehaald, maar de doelstelling 2030 (-40%) wordt met de huidige trend niet gehaald.

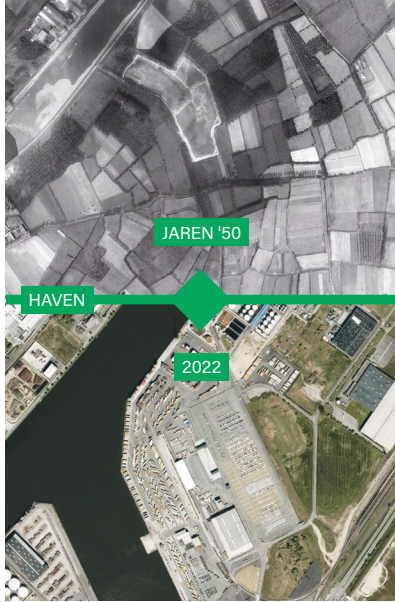
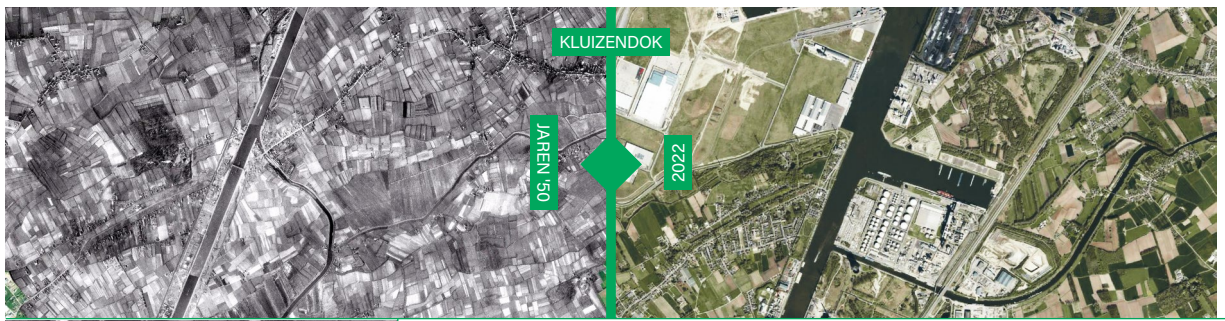

Nabeschuiving

Het is duidelijk dat de monitor onderbouwen met goede data een zeer complexe zaak is en dat er op de uiteindelijke cijfers een foutmarge zit, maar het belang van de monitor voor het (stedelijk) beleid staat buiten kijf.

Enerzijds is lokale actie zeer belangrijk, maar anderzijds

ook relatief. De uitstoot die de Gentse monitor berekent, vertegenwoordigt slechts circa 13% van de totale Gentse uitstoot als de ETS-bedrijven meegerekend worden. Maar mocht Arcelor-Mittal helemaal in Zelzate gelegen zijn, zou de Gentse balans er heel anders uitzien... CO₂ is een 'spel zonder grenzen' waarvoor een mondiale aanpak nodig is. Maar we beginnen bij onszelf!

Is de Open

Wegdromen én hard ontwaken bij een zeventig jaar oude luchtfoto.

Ettelijke keren heb ik al over die gedigitaliseerde luchtfoto van het Gent van de jaren '50 zitten scrollen. Ik klik dan de laag met de foto van Gent vandaag afwisselend aan en af. Probeer het vooral zelf eens. In slechts één muisklik maak je een waanzinnige tijdreis. Naar een Gent zonder E17, zonder Arcelor of Volvo, met een nauwelijks half gegraven Ringvaart, met verdwenen Leie-armen en een nog niet rechtgetrokken Moervaart. Maar misschien nog het meest van al: naar een Gent met een onnoemelijke hoeveelheid open ruimte, een gigantisch lappendeken van kleine landbouwperceeltjes, afgezoomd met bomen – zelfs die zijn duidelijk zichtbaar op de

Sinds goed een jaar kan je via de webpagina www.stad.gent/luchtfoto het Gent van de jaren '50 vanuit de lucht bekijken. Daarvoor werden meer dan 2000 luchtfoto's uit een vergeten collectie van de Vlaamse overheid ingescand en samengevoegd. De zeventig jaar oude luchtfoto doet niet alleen de fantasie van Toby Lauwerier op hol slaan, maar maakt ook op ongezien dramatische wijze de teloorgang van de open ruimte aanschouwelijk. Een ongemakkelijke waarheid valt niet langer te ontkennen: de open ruimte raakt op.

txt_ Toby Lauwerier pix_stad Gent

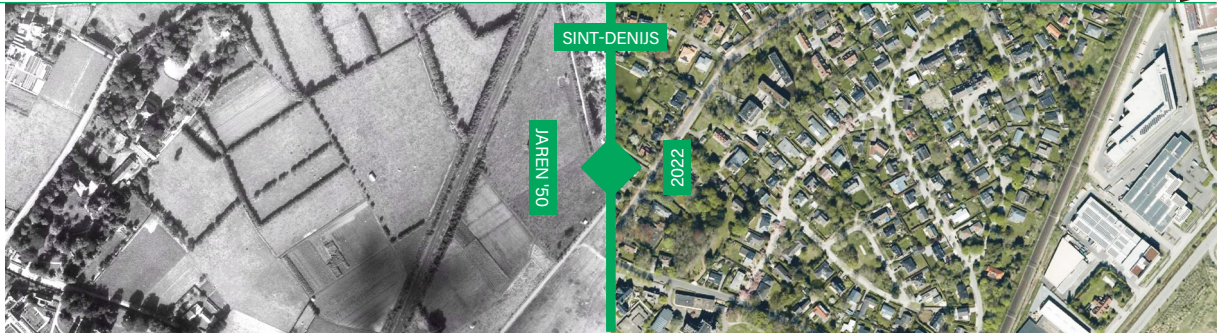
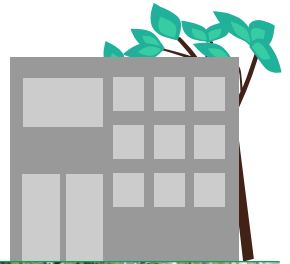
hogeresolutiefoto's. Daar lag een wereld om eindeloos in te verdwalen. Wat is daarmee toch gebeurd?

Of bezorgt de luchtfoto mij misschien toch een té romantisch beeld van het Gent van 70 jaar geleden? Ik beeld me een Gent in waar je nog los van god en gebod door de velden kon zwerven,

'We hadden alles waar we nu hopeloos naar snakken'

over hagen kon kruipen, door beken kon waden, in tientallen vierkante kilometers onbezoeid stiltegebied. De minder fraaie kanten van het Gent uit de jaren

ruimte op?

'50 zijn niet te zien: de stinkende rivieren in de binnenstad, de grauwe fabrieksgebouwen, de slechte kasseistraten, de ongezonde woonomstandigheden in de arbeiderswijken.

Wat er ook van zij, de 150 vierkante kilometer Gents grondgebied werd sinds de jaren na de Tweede Wereldoorlog alsmar voller gepropt, met nieuwe verkavelingswijken, met industrieterreinen en baanwinkels, met havendokken, autostrades, verkeerswisselaars en ten langen leste de eerste turbotoronde van België.

Wie op de R4 richting Zelzate rijdt (of fietst!) ter hoogte van Kluizen merkt waarschijnlijk wel dat aan de rechterkant steeds meer nieuwe bedrijfsgebouwen en opslagloodsen verschijnen. Maar de werkelijke omvang en de ware aard van die veranderingen dringen nauwelijks door. Welke prijs we betaald hebben, welke wereld voorgoed verloren is, dat wordt pas echt duidelijk bij een blik op de

zeventig jaar oude luchtfoto van het gebied. Ruimte voor stadslandbouw, voor waterberging, voor groenpolen, voor natuur dichtbij huis? We hadden alles waar we nu hopeloos naar snakken.

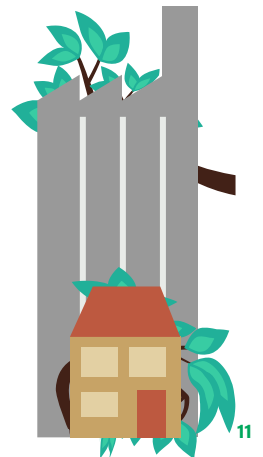
De bouw van het meer dan anderhalve kilometer lange en driehonderd meter brede Kluizendok begon pas midden jaren '90. De kleine woonkern van het Zandeken op de grens tussen Gent en Evergem en de verspreide boerderijen verdwenen tien jaar later onder de sloophamer en honderden hectare landbouwgrond werd opgespoten. De golf van maatschappelijk onbehagen daarover rolde nauwelijks verder dan Doornzele Dries.

De historische luchtfoto van Gent prikkelt de verbeelding maar roept ook veel vragen op. Onze stad telt vandaag 265.000 inwoners. Dat is nauwelijks meer dan in 1961, toen we met 259.000 waren. Ok, de gezinnen waren groter toen. Maar waar woonden al die mensen, waar werkten ze,

'Welke prijs we hebben betaald, wordt duidelijk op de zeventig jaar oude luchtfoto van het gebied'

hoe beleefden zij Gent? De decennia daarna claimden we steeds meer open ruimte. Het antwoord op de vraag hoe onvermijdelijk dat was laat ik hier graag in het midden.

Wat wel zeker is: onze open ruimte was decennialang onze wissel op de toekomst - iets met economische groei en zo. Maar wat als de open ruimte op is, welke toekomst hebben we dan? Je kan niet over de toekomst spreken zonder het verleden te kennen. Als het over de verdere ontwikkeling maar vooral de vrijwaring van onze open ruimte gaat, is een prikkelende, zeventig jaar oude foto wat mij betreft het perfecte vertrekpunt. Vierdimensionaal uitzoomen voor gevorderden, voorbij de waan van de dag.

GROENDAKEN
DAKTUINEN &
GROENGEVELS

CANOPY

+32 (0)9 247 48 49
info@canopy-greenroofs.be
www.canopy-greenroofs.be

Wild van wind

Investeer mee in lokale
hernieuwbare energie samen
met burgercoöperatie **Energent**.

**Wij zoeken extra
coöperanten!**

Met 1 aandeel van 100 euro draag je
rechtstreeks bij aan zonne-installaties,
windturbines en warmteprojecten.

Koop jouw aandeel via
energient.be/ikdoemee

Makhno — 'Burgerlijke ongehoorzaamheid is voor mij *the way to go*'

In deze rubriek laten we iemand aan het woord die zich rechtstreeks of onrechtstreeks inzet voor een duurzamer Gent. Deze keer aan de beurt: een jonge activist met de schuilnaam Makhno.

'Vanuit mijn interesse in fotografie trok ik jaren geleden naar Ende Gelände, een Duitse coalitiebeweging die massa-acties organiseert tegen (bruin-)koolmijnen. Los van het doel was het vooral de gedecentraliseerde, grassroots organisatiestijl die me inspireerde. Terug in Gent zocht ik naar een gelijkaardige manier om aan activisme te doen, waarbij ik op Extinction Rebellion stootte. Daarnaast nam ik ook deel aan de actiegroepen Ineos will fall, SterreBos Blijft, Bernadette Blijft, de Pandemisten en zo vergeet ik er nog wel een paar.'

'Die burgerlijke ongehoorzaamheid is voor mij *the way to go*. Je eigent je de autonomie toe om een tegenreactie te vormen tegen politieke beslissingen en houdt politici zo aansprakelijk. Bovendien speel je ook in op de burgerzin van anderen en activeer je hen om mee te doen. In de toekomst wil ik meer bosbezettingen doen omdat ik die lokale verankering zo belangrijk vind. Je gaat de verbinding aan met lokale inwoners die normaliter niet politiek of activistisch ingesteld zijn, maar wel lokaal willen opkomen voor hun belangen.'

'In Gent speelden enkele medestudenten en ik met het idee om een militant vervolg te geven aan de jongerenstrijd voor het klimaat. Het resultaat is End Fossil Gent, geïnspireerd door de wereldwijde beweging. Net als op 2 mei houden we actiedagen waarbij we gebouwen van de UGent bezetten uit protest tegen de linken die ze - nog altijd - hebben met de fossiele industrie. Ons onderwijs leidt toekomstige werknemers op en heeft dus nood aan klimaateducatie en een duurzaamheidsvak in alle richtingen. UGent moet z'n eigen slogan volgen: Durf Denken!'

txt_Binte Claes pix_GMF

Hé, tegelwip je mee?

Ontharden is *hot*... en absoluut nodig om het hitte-eilandeffect tegen te gaan! Om de Vlaming met welbekende baksteen in de maag tot actie aan te zetten, wordt deze zomer het Vlaams Kampioenschap Tegelwippen georganiseerd.

'In een kleine tuin kan je evenveel biodiversiteit verwezenlijken als in een grote'

txt_An Van Hemeldonck pix_GMF

Het concept is eenvoudig. Steden en gemeenten proberen zo veel mogelijk te ontharden en wie de grootste oppervlakte tegel vervuult voor waterdoorlatende ondergrond wint! Natuurlijk wipt GMF enthousiast mee. Daarom geven we graag inspiratie, zodat ook jij goesting krijgt om je tegels eruit te gooien! We laten daarbij vier specialisten aan het woord.

Anton Christiaens (Breekijzer)
Breekijzer vzw werd in 2021 opgericht als vereniging en kenniscentrum voor ontharding in Vlaanderen en is mede-initiatiefnemer van het VK Tegelwippen.

'De meeste tegelwippers zijn zeer gelukkig met het resultaat. Het – soms toch zware – werk loont, want je krijgt verkoeling en biodiversiteit in de plaats. Het praktische aspect, zoals afvoeren van steenpuin, is vaak de grootste drempel. Toch is die uitdaging niet overal even groot. Het kost meestal minder moeite om een grote oprit in Mariakerke te ontharden dan een koertje in de Brugse Poort. Dichter bij het stadscentrum zit er onder de tegels vaak nog andere verharding. Hoe ouder de wijk, hoe moeilijker de ontharding.

Sowieso is tegelwippen een meerwaarde voor iedereen! Heb je geen drill-

boor in huis, probeer er een te lenen via je burens of via deelsystemen als Peerby. Let bij de aanleg van voor- of geveltuinen goed op waar je leidingen lopen. Bekijk ook of je het steenpuin kan hergebruiken of deels laten liggen. Zo'n pintuin is namelijk een interessante plek voor insecten. Als vogelfanaat eindig ik met een persoonlijke tip. Als je teunisbloem of grote kaardenbol plant, komen gegarandeerd kleurrijke putters je tuin bezoeken.

'Maak voor je tuin een haalbaar plan'

Nikè Verfaillie (Natuurstudio)

Al ruim 30 jaar is Nikè als ecologisch tuinarchitect actief op het vlak van groenontwerp.

'Mijn belangrijkste tip? Na ontharding hoef je niet heel je bodem te veranderen naar goede zwarte grond. Ontharden betekent dat je de bodem waterdoorlatend maakt, niet dat je per se vruchtbare teelaarde of potgrond – die een stevige CO₂-impact heeft – moet aanvoeren.

Er mag in je ondergrond zeker nog wat steenpuin blijven. Op zo'n arme grond bloeien immers meer bloemen. Hoe schraler de bodem, hoe bloemrijker! De truc is vooral om je plantjes aan te passen. Puin en steenresten bevatten vaak kalk, dus kies voor planten die groeien op droge en kalkrijke grond, zoals kruipende tijm, bergsteenkruid, salvia of de bedwelmende muurbloem.

Bij ontharding loont de kleinste inspanning; beter iets dan niets. Heb je een bescheiden koertje, bekijk dan je looplijnen. Je vindt ongetwijfeld een plek waar je nooit stapt of zit. Als je daar een gat maakt om te planten, wordt jouw tuin meteen wat klimaatrobuster.

Ben Blancquaert (Tuinranger)

Tuinrangers zijn vrijwilligers, die advies geven over natuurvriendelijke tuinen. De Vlaamse overheid wil zo steden en gemeenten helpen om biodiverser te worden via de tuinen van inwoners.

Als Tuinranger geeft Ben bewust veel praktische tips. 'Als een tuinontwerp te complex is, wordt het toch nooit uitgevoerd. Maak dus op voorhand voor jezelf een haalbaar plan.

De grootte van een tuin doet er niet toe. In een kleine tuin kan je evenveel biodiversiteit verwezenlijken als in een grote! Kijk daarbij vooral naar de bloeihoogte van de planten, zodat je van voorjaar tot najaar kleur in je tuin hebt. En varieer in hoogte, waarbij je muren kan gebruiken voor klimplanten, waarin mussen en merels kunnen schuilen. Kies je voor een bloeiende klimplant, dan zie je vaker vlinders en bijen. In een stedelijke context is een geveltuintuin een ideale oplossing. Een groene straat zorgt immers voor verkoeling en vangt fijn stof op.

Tot slot wil ik één hardnekkige onwaarheid ontkrachten. Heb je een droge muur, dan maakt een klimplant die niet vochtig. Is je muur goed opgevoegd, maakt een klimplant die niet kapot. Een klimplant berokkent geen schade aan een stabiele muur!

'Hoe ouder de wijk, hoe moeilijker de verharding'

Steffi Boelens (Geveltuintbrigade)

Sinds de start van het project Geveltuintbrigade in 2017 heeft GMF al 3000 geveltuintuinen aangelegd in Gent en omstreken.

'Bij aanleg van een geveltuintuin kies je best de juiste klimplant in functie van het aantal uren zonne-instraling. Je kan aanvullend de voet van je klimplant met vaste planten beschermen tegen de zon. Eigenlijk raad ik altijd aan om in een plantvak meer dan enkel een klimplant te plaatsen. Probeer voldoende diep te graven - tot aan de losse aarde - zodat je plant goed kan wortelen. Afhankelijk van de soort heb je al dan niet een klimhulp nodig.

Je kan alles zelf doen, maar in Gent helpt de Geveltuintbrigade je graag verder; zelfs met het afvoeren van steenpuin. De regels voor geveltuintuinen zijn trouwens overal anders. In Gent mag je nu maxi-geveltuintuinen aanleggen over de hele breedte van je gevel. Er bestaat meldingsplicht achteraf, maar je hebt geen vergunning nodig, als een doorgang van 120 cm vrij blijft op de stoep. Wist je al dat er in Stad Gent (en in vele andere gemeenten) een onthardingspremie bestaat?

Meer info
www.vk-tegelwippen.be

Over duinen en Noordzee-riffen

Wat betekent klimaatverandering voor onze kust?

Wat heeft klimaatverandering in petto voor onze Noordzeekust en hoe beschermen we ons daartegen? GMF legt een oor te luisteren bij Jan Seys, woordvoerder van het Vlaams Instituut voor de Zee.

txt_Anke de Sagher pix_Gents MilieuFront

Juni. De zon kruipt hoog aan de hemel. De temperaturen stijgen. Mijn huid verlangt naar zee en zand. Omdat ook zoonlief hunkert naar dat eerste ijsje op de dijk, trakteren we onszelf op een uitje naar Oostende. Ik vul mijn strandtas met een handdoek, wat sandwiches en watersandalen. Die laatste mag ik niet vergeten nu de kleine pieterman steeds vaker voorkomt aan onze Noordzeekust. Het kleine visje oogt misschien schattig, het gif in zijn rugvin is best venijnig. Ik heb geen zin om daar straks per ongeluk op te stampen als ik met mijn blote voeten door het water waad.

Dat die kleine pieterman hier de laatste jaren zo uitbundig aanwezig is, heeft alles te maken met klimaatverandering. Het giftige visje is echter slechts een voorbode van wat ons nog allemaal te wachten staat.

Klimaatverandering brengt namelijk problemen met zich mee die we best met wat steviger materiaal te lijf gaan dan met een stel watersandalen.

Zeespiegelstijging

Daar is de Vlaamse overheid zich sterk van bewust. Een stijgende zeespiegel maakt onze stranden en badsteden steeds kwetsbaarder. Met elke centimeter lijkt het zeewater onze stranden verder weg. Dat is problematisch want het water kan nergens heen. De Belgische dijk is volgebouwd en terugtrekken is geen optie. Of toch geen die in goede aarde zou vallen.

De voorbije jaren werden, in het kader van het Masterplan Kustveiligheid uit 2011, dan ook miljoenen geïnvesteerd in kustverdediging. Verschillende stranden werden verhoogd met zandsuppleties*. Zeedijken wer-

'Het wordt tijd dat we weer wennen aan méér dan enkel los zand tussen onze tenen'

den versterkt met zogenaamde stormmuren. In Nieuwpoort wordt een heuse stormvloedkering gebouwd om stad en hinterland te beschermen tegen stormvloed. Het prijskaartje voor dat ding? Bijna 60 miljoen euro.

Toekomstperspectieven

Deze projecten moeten onze kustregio beschermen tegen een 1000-jarige storm bij een zeespiegelstijging van dertig centimeter tegen 2050 (ten opzichte van 2000). Met de nieuwste wetenschappelijke kennis is echter duidelijk dat dit

Zandsuppletie is het proces waarbij sediment, dat meestal uit zand bestaat, opgespoten wordt om bestaande stranden te verbreden, of nieuwe stranden aan te leggen, of om de gehele kust (ook onder water) van extra zand te voorzien.

Beeld uit de reeks *Washed Places* van Jurgen Remmerie. Met deze fotoreeks wil de fotograaf stilstaan bij de gevolgen van klimaatverandering. De foto's verbeelden een mogelijke toekomstvisie voor een nieuwe kustlijn aan de hand van de problemen die zich nu reeds voordoen in lagergelegen gebieden.

niet voldoende is. Tegen 2100 kijken we namelijk aan tegen een stijging van maar liefst 80 cm. Slechtere scenario's spreken zelfs van twee of drie meter.

'2100, zeg je? Ach, het zal mijn zorg niet meer zijn,' hoor ik je denken. Misschien. Maar de kans bestaat dat mijn zoon, die momenteel naarstig aan zijn ijsje likt, dit wél nog meemaakt. 2100 is heus niet zo veraf.

Daarom ging in 2017 het project *Kustvisie* van start. Dit project moest onderzoek doen naar drie scenario's bij een zeespiegelstijging van 1, 2 en 3 meter. In maart liep de onderzoeksfase af, waaruit een hoge nood bleek aan het verder verhogen en verbreden van onze stranden. Concrete plannen zijn er nog niet, maar volgens Jan Seys van het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) zal daarbij ook gekeken moeten worden naar nature-based solutions of 'werken met de natuur'. Dat heeft twee componenten.

Duinen

Ten eerste zal een toenemende verduining nodig zijn. Door een sterke verstedelijking aan onze kust zijn veel van onze oorspronkelijke duingebieden gesneuveld. Deze bieden echter een natuurlijke kustverdediging door het zand vast te houden. In moderne tijden worden onze stranden bovendien mechanisch gereinigd, waardoor eventuele pioniersoorten geen voet aan wal krijgen. Dat houdt onze stranden proper, maar onze duinen klein. De toekomst ligt dan ook bij handmatig reinigen, niet bij machinaal. Een mindshift bij kustgemeenten, bewoners en toeristen zal nodig zijn. Het wordt tijd dat we weer wennen aan méér dan enkel los zand tussen onze tenen en stoppen met de zeeraket (*Cakile maritima*) om te ploegen.

'De Belgische dijk is volgebouwd, terugtrekken is geen optie'

Riffen

Een tweede nature-based solution bevindt zich onder het wateroppervlak in de vorm van riffen. Geen kleurrijke koraalriffen vol clownvisjes zoals in het Australische Great Barrier Reef, maar wel heuse banken vol mossels, oesters, schelpkokerwormen en zeegras. Een groot verschil met de huidige staat: 'Nu wordt elke vierkante meter zeebodem meerdere keren per jaar omgeploegd door allerlei bodemberoerende activiteiten. Onze zeebodem nu is niets anders dan een onderwaterakker', legt Seys uit. In samenwerking met een aantal partners doet het VLIZ momenteel onderzoek naar de mogelijkheden voor riffen in de Noordzee met het project *Coastbusters*. Er zijn nog geen concrete plannen voor aanleg, maar onderzeese riffen houden het zand beter vast, zwakken stormgolven af en bieden bovendien veel kansen voor biodiversiteit.

'Een mindshift bij kustgemeenten, bewoners en toeristen zal nodig zijn'

Stranden opspuiten kan enkel werken als we samenwerken met de natuur. Dat wil zeggen: ook de soms minder mooie aspecten daarvan omarmen. Zoals die kleine pieterman. Terwijl zoonlief het laatste restje ijs oplikt, trek ik mijn sandalen aan. Ik ga nog even genieten van het strand. Nu het hier nog ligt.

Lees meer hierover op www.vlaanderen.be/publicaties/kust-en-klimaat-gids-voor-een-gebiedsgerichte-aanpak

OP FIETSVAKANTIE?
ZORGELOOS NAAR JOUW WERK?
OF ER GEWOON OP UIT MET DE KINDEREN?

**CASA de
CICLISTAS**

HELPT JE GRAAG OP WEG

SANTOS – HASE –
WOOM – MTB CYCLETECH

**DE
GOEDE
ZAAK**

Zin in heerlijk duurzaam eten?
Wij koken naar
jouw smaak en budget

lente- of communiefeest • verjaardagsfeest •
huwelijk • teambuilding • bedrijfsevent

www.de-goede-zaak.be

Ontdek onze webshop
met biologisch lekkers

seitan • broodbeleg • ontbijtgranen

www.seitan.be

**DANSHUIS
DE INGANG**

DE-INGANG·BE

gent:

check ons
KIDS!
aanbod

danskampjes
&
wekelijkse lessen

DANS!

HOTA ERKENDE CV

**SAMEN BIO-ECOLOGISCH
BOUWEN MET HOUT**

NIEUW: NU OOK TINY HOTA HUISJES!
HOTA.BE/TINY-HOUSE

Bianca —

'We dromen van een plaats waar we samen met andere gezinnen aan licht wonen kunnen doen'

Bianca Apostol_31
roots_Roemenië

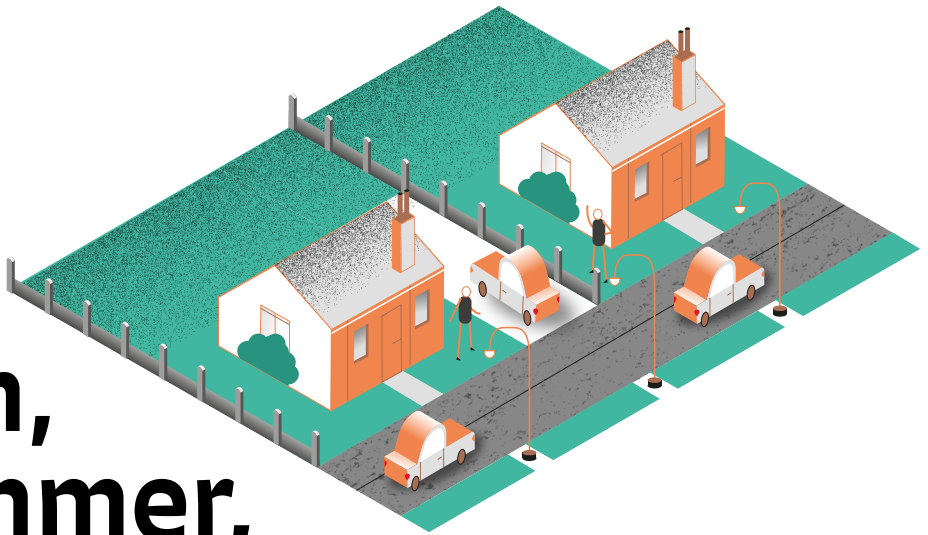
Bianca trok op haar 17e weg uit Roemenië om in Groot-Brittannië te studeren, daarna belandde ze via Nederland in Gent. Eerst woonde ze in de houten wagon die ze als masterproef voor haar studie autonome vormgeving had gebouwd. Nu woont ze met haar vriend in een yurt die ze bouwden met voornamelijk hergebruikte materialen.

'Klassieke yurts hebben geen ramen, maar omdat we daglicht wilden, heeft die van ons er wel. Het glas is van bij renovaties gerecupereerde ramen. Ik maak ook terrariums en lampen uit gerecupereerd glas. Het recycleren is veel werk, en dus enkel interessant als je bereid bent er veel tijd in te steken. Omdat veel mensen alles snel en efficiënt moeten doen, worden ze vaak gedwongen om goed materiaal weg te gooien.

Yurts zijn traditioneel ontworpen om vaak verplaatst te worden, ook die van ons kunnen we gemakkelijk ontmantelen en verplaatsen. We hebben ons vaak verplaatst, maar nu zijn we op zoek naar een vastere plek. We dromen van een plaats waar we samen met andere gezinnen aan licht wonen kunnen doen. Licht wonen is een bottom-up stroming in de architectuur met als gemeenschappelijk doel het minimaliseren van de ecologische voetafdruk door een minimum aan materialen, energie en ruimte te gebruiken zonder in te boeten op levenskwaliteit, of er zelfs op vooruit te gaan. Samen met Labland vzw onderzoeken we de mogelijkheden om zoiets op te zetten in regio Gent. In Duitsland en Nederland bestaan er al tal van dergelijke projecten dus bij ons moet dat ook lukken. Ik vind het frustrerend dat het zo lang duurt om een kader te schetsen. Misschien als meer mensen met dezelfde droom van zich laten horen, dat onze stem dan luider klinkt?' – biancaanddaniel.com

txt_Sabine Huyghe pix_GMF

Slim, Slimmer, Slimst

Verdichting & open ruimte als bondgenoten

In Vlaanderen verdwijnt dagelijks meer dan 5 ha open ruimte onder het beton. Die inname reduceren tot 0 is dé uitdaging van de bouwshift. Tegelijk spelen thema's als bevolkingsgroei, vergrijzing, gezinsverdunding én vergroening. Meer doen met minder ruimte is dus het credo.

txt_ Bert Barla pix_Andy Bruyninckx

Slim verdichten

In steden en goed gelegen kernen is verdichten een manier om tot zuiniger ruimtegebruik te komen. Dit kan door op de juiste plekken te bouwen in hogere dichtheden, door te stapelen, door functies te combineren, door een optimaler hergebruik van gebouwen... Maar gebeurt dat in praktijk altijd even slim? En wat is dat eigenlijk, slim verdichten?

Experts halen hiervoor een aantal kenmerken aan:

- verdicht vooral op plekken die (in de nabije toekomst) goed bereikbaar zijn met openbaar vervoer en fiets en voldoende basisvoorzieningen in de buurt hebben;
- heb oog voor de kwaliteiten van de concrete plek, zoals aanwezige bomen of erfgoed: niet alles zo-

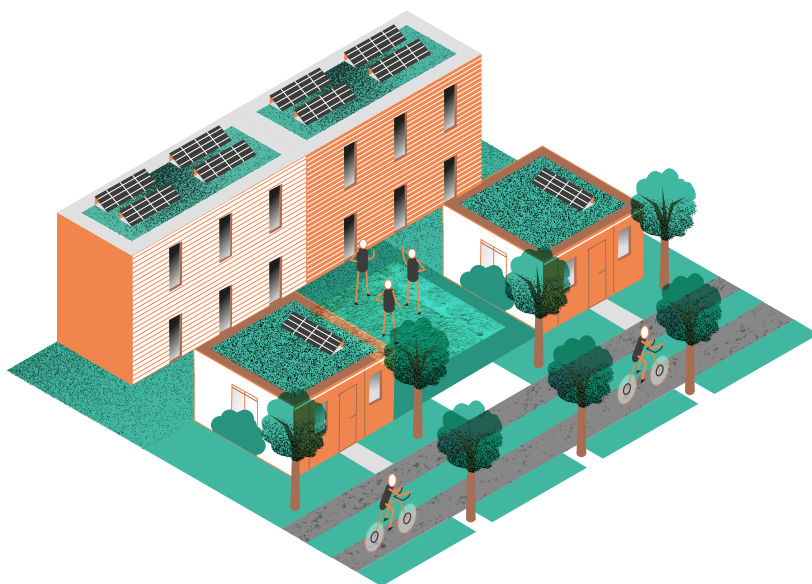
- maar volbouwen dus; zet in op diversiteit: woningen voor verschillende huishoudtypes en budgetten, niet-residentiële functies, publieke ruimte, groen... Laat een eerlijk deel van de financiële meerwaarde van een denser programma terugvloeien naar publieke doelen;
- ontwerp mensgericht: zorg voor ruimte voor ontmoeting, maar ook voor voldoende privacy voor nieuwe en bestaande bewoners;
- benut kansen voor gedeeld ruimtegebruik zoals collectieve tuinen of co-housing;
- benut dichtheid en diversiteit door te koppelen met duurzame energiesystemen.

Dat alles maakt dat slim verdichten sterk afhankelijk is van de ruimtelijke context. Maatwerk dus.

'Projecten vertrekken te vaak vanuit het idee dat de omgeving zich maar moet aanpassen'

De kernstad

'Dat idee van maatwerk zit ook wel in het beleid van de Stad', zegt Erik Grietens. Hij zit namens GMF in de Gemeentelijke Commissie voor Ruimtelijke Ordening. Zo wordt in de al dicht bebouwde 19de-eeuwse wijken vooral ingezet op ontluichten, eerder dan verdichten. Erik woont aan het Boerenhof in het

Rabot, een mooi voorbeeld van zo'n ontluichtingsproject. 'Het binnenblok stond hier volledig vol met oude garageboxen. De Stad heeft die opgekocht om hier een groenzone van te maken. Bewoners konden een stukje tuin bijkopen.'

Toch ziet Erik in dergelijke wijken ook verdichtingskansen door woningen te splitsen of een extra bouwlaag toe te laten. Ook stadsvernieuwingsprojecten bieden kansen. Erik haalt het project Tondelier aan. Hier wordt een voormalige industriële site getransformeerd tot één van de grootste passiefwijken van België met 20% budget- en 20% sociale woningen, de nodige wijkvoorzieningen, publiek groen en behoud van industrieel erfgoed.

De groeistad

In 20ste-eeuwse wijken zoals Zwijnaarde of Wondelgem ziet Stad Gent meer potentieel om te verdichten. Via wijkstructuurschetsen geeft men aan waar extra woningen kunnen komen en waar extra groen of fietspaden wenselijk zijn.

Voor Zwijnaarde is recent zo'n structuurschets opge maakt. Peter Provenier, buurtbewoner en actief binnen het Overlegplatform Zwijnaarde,

vindt dat op zich een goede zaak. Toch ervaart hij in de praktijk een aantal pijnpunten. 'De realisatie ervan is sterk projectgericht vanuit opportuniteiten die ontwikkelaars zien. Dat leidde al tot niet goed ingepaste projecten met buurtprotest tot gevolg. Het is voor bewoners ook niet duidelijk wanneer de beloofde groen- en fietsassen er komen. Het evenwicht tussen lusten en lasten voelt hierdoor niet in balans.'

Bouke Billiet, beleidsmedewerker bij GMF, beaamt de kritiek. 'Projecten vertrekken te vaak vanuit het idee dat de omgeving zich maar moet aanpassen aan het project. Dit zou natuurlijk omgekeerd moeten zijn. Ook het ambitieniveau qua groen of duurzame mobiliteit kan hoger. Verder zou de Stad sterker moeten inzetten op het bijsturen of tegenhouden van bedenkelijke projecten. GMF probeert belangrijke dossiers via bezwaarschriften bij te sturen, maar ziet natuurlijk liever dat ontwikkelaars hun huiswerk beter maken.'

Slimmer verdichten

We moeten dus nog slimmer verdichten. Welke mogelijkheden ziet de Stad?

'Het klopt inderdaad dat

'Benut kansen voor gedeeld ruimtegebruik zoals collectieve tuinen of co-housing'

de wijkstructuurschetsen geen specifiek investeringsbudget hebben', vertelt Philippe van Wesenbeeck, diensthoofd Stedenbouw en Ruimtelijke Planning. 'Toch zijn die schetsen belangrijk omwille van de visie die erin staat. Dat biedt ons de mogelijkheid om projecten in de gewenste richting bij te sturen. We proberen nu ook investeringsprogramma's van de verschillende stadsdiensten gericht in te zetten voor de realisatie van die visies.'

Daarnaast werkt de Stad aan regelgeving om lasten en lusten beter te verdelen. 'Tot nu toe onderhandelden we op projectniveau met ontwikkelaars over de meerwaarde van het project en welk deel daarvan te investeren in publieke doelen.

GMF LEDENVOORDEEL

3 KOFFIES OM JE STRIJD KRACHT* BIJ TE ZETTEN

de 1ste koffie geroosterd op zonne-energie

- €15
KORTING
& gratis levering

MIGHTY MARY,
POWERFUL PETER &
STRONG STEPHAN

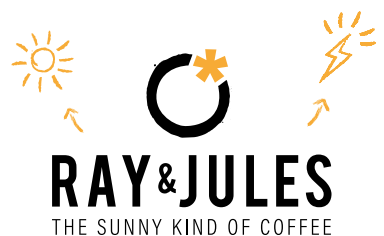

* JOUW KRACHTIG GMF KOFFIEPAKKET 3 X 500 G

Ray & Jules, de 1ste koffie geroosterd op zonne-energie

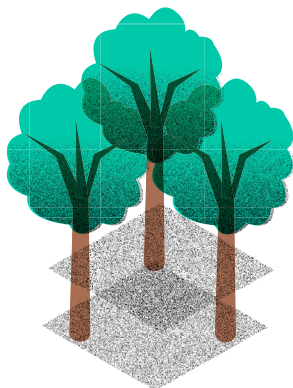
- 3 intense, biologische koffies uit eerlijke handel
- Uit Honduras, Guatemala en een krachtige blend
- Nu met € 15 korting, voor slechts € 25,85 ipv € 40,85
- Bonen of gemalen naar keuze. Gratis levering aan huis

Aanbod exclusief voor GMF leden. Geldig tot 31 augustus 2023. Max. 3 pakketten per klant

Tegen 2050 willen we een CO₂-vrije en eerlijke koffieketen. Daarom ontwikkelden we –als 1er ter wereld– een koffiebrander, die traag roostert op zonne-energie.

BESTEL ONLINE: ray-jules.com/GMF

Momenteel leggen we de laatste hand aan een verordening die via duidelijke regels de meerwaarde van bouwprojecten bepaalt en welk deel van die meerwaarde moet worden gebruikt om publieke functies te realiseren. Vernieuwend hierbij is dat dit ook op wijkniveau kan functioneren.'

Voor de 20ste-eeuwse verkavelingen zou dit moeten evolueren naar een wijkfonds dat wordt gespijsd door verdere verdichting en wordt gebruikt om bijvoorbeeld overmaatse wegen te transformeren naar groene leefstraten.

'Om meer rekening te houden met bestaande bomen werken we ook aan een regeling om een bomeneffectanalyse door ontwikkelaars beter af te dwingen.' De Stad bouwt hiermee voort op conclusies van de open raad Bomen & bouwen die GMF recent organiseerde. conclusies van de open raad 'Bomen & bouwen' die GMF recent organiseerde.

'Ten slotte willen we sterker inzetten op het uitdragen van goede voorbeelden én op het voortraject met ontwikkelaars om samen met de buurt tot goede plannen te komen', geeft Philippe nog mee.

Samen met de buurt

Die vroege participatie zit ingebakken in het project Coöperatieve Buren. Binnen goed

'De Stad werkt aan regelgeving om lusten en lasten beter te verdelen'

gelegen verkavelingswijken worden burensamengebracht om hun woningen gezamenlijk te renoveren én om na te denken over een slimmer ruimtegebruik. Dat kan bijvoorbeeld door het opsplitsen van een te groot geworden woning of door de ruimte tussen vrijstaande woningen te gebruiken.

'Belangrijk hierbij is dat we vertrekken van de wensen en noden van de bewoners', vertelt Merijn Van den Eede van LabLand vzw. 'Wij faciliteren, gaan in gesprek met de Stad en proberen samen tot duurzame oplossingen te komen.' Eigenaars kunnen op die manier comfortabel en energiezuinig in hun wijk blijven wonen.

Merijn ziet ook maatschappelijke voordelen. 'Door andere woningtypes te creëren, vergroten we de diversiteit in de wijk. Daarnaast ontstaan vanuit de leefwereld van bewoners gedragen ideeën over collectiviteit. Ten slotte merken we dat het draagvlak in de buurt vaak een stuk hoger ligt dan bij meer traditionele verdichtingsprojecten van ontwikkelaars. Buurtbewoners zijn prima ambassadeurs om de rest van de buurt mee te krijgen.' Toekomstgerichte oplossingen botsen wel nog op bepaalde regels en normen. 'Het wegwerken van die drempels willen we mee op de beleidsagenda zetten.

Slimst verdichten

Het project Coöperatieve Buren zet hiermee in op de meest slimme vorm van verdichten: het maximaal hergebruiken van reeds bebouwde percelen. Hét uitgangspunt van de bouwshift. Maar hoe realistisch is het om in Gent geen waardevolle open ruimte meer aan te snijden?

Philippe van Wesenbeeck: 'Het klopt dat er binnen de huidige bestemmingen voor wonen, industrie, recreatie... ook nog heel wat waardevolle gebieden liggen die we liever niet bebouwd zien worden.' Via het RUP Groen (2021) herbestemde Stad Gent al 125 ha aan dergelijke 'harde' bestemmingen als groengebied. Geen evidentie, want eigenaars kunnen aanspraak maken op planschade en er worden middelen voorzien voor verwerving van gronden.

'Voor Gent is een tweede RUP Groen momenteel financieel onhaalbaar. Zeker vanuit het gegeven dat de Vlaamse Regering plannen heeft om de planschade, die de Stad aan eigenaars zou moeten betalen, fors te verhogen.' Voorlopig valt Gent dus terug op het, liefst vanuit een sterke visie, onderhandelen met ontwikkelaars om dergelijke gebieden zo veel mogelijk te vrijwaren.

Spectrum aan het werk met de vrijwilligers van Kunsthal Gent.

voor advies van boomkeuze tot tuinontwerp en de realisatie van uw stadstuin

spectrumboombeheer.be · info@spectrumboombeheer.be · 0495/18.49.05

BOMEN PLANTEN DOE JE MET SPECTRUM BOOMBEHEER

**WE
MAKE
YOUR
PRINT
WORK**

Biedt Graphius u als all-round drukwerkpartner een performante infrastructuur? Zeker. Werken we met state-of-the-art technologie? Absoluut! Maar wat ons écht uniek maakt, is de volledig geïntegreerde productiefloer van ordervoorbereiding tot aflevering. Elk van onze 550 vakmensen haalt het maximum uit zijn of haar expertise waardoor uw drukwerk in één vloeiende beweging door ons proces wordt begeleid, met een naadloze samenwerking en communicatie. Graphius, uw drukpartner voor magazines, catalogi, brochures en boeken.

GRAPHIUS

Graphius Group

Traktaatweg 8, B-9041 Gent

T +32 9 218 08 41

www.graphiusgroup.com

GENT • BRUSSEL • OOSTENDE • PARIJS • LONDEN

Het groen achter de oren

Het is nog vroeg, maar de hitte kondigt zich al aan. Zonnestralen glippen ongevraagd tussen de lamellen door en likken gretig aan de meubels.

Rechts van mij, achter oud dubbel glas, klinkt het gedempte geraas van auto's. Links van mij zie ik het hoge raam, opengeschoven in een poging de muren de hitte van gisteren te doen vergeten. Vijf dagen op rij vormt een hittegolf. Ergens in de verte klinkt het onderbroken brommen van een machine, een hogedrukreiniger, beeld ik me in. Iemand spuit zijn terras mosvrij. Hoeveel water verbruikt dat eigenlijk, een hogedrukreiniger? Voor me staat een bord met toast op een grenen tafel en als ik opkijk, zie ik een witte muur. Voor me ligt ook de dag en de vraag hoe ik die het best besteed, en voor wie dat dan het beste is.

Ik kijk naar de witte muur. Wat kan ik doen? Wat zal ik doen vandaag? Wat ik nu doe, maar uiteraard ook wat ik laat, blijkt ontoereikend. Ik red het klimaat niet met mijn levensstijl, noch zal ik voorbereid zijn op het ergste wanneer het ergste gebeurt.

Op de muur verdringen de mogelijkheden elkaar als een videoclip op dubbele afspeelsnelheid. Ik moet op Tinder. Aanpappen met een jager, voor als de apocalyps begint. Ik moet leren groenten verbouwen, zaden opslaan, garen spinnen, schapen melken, geneeskrachtige kruidenbrouwsels maken.

Of zou ik beter inzetten op een collectief streven? Actievoeren voor het klimaat bijvoorbeeld. Banden van terreinwagens leeg laten lopen. Een warmtepomp aanschaffen. Bosbranden gaan blussen, tegels wippen. Belangeloos stukjes grond opkopen en daarop bossen planten. Er zijn er die het doen, echt waar.

De muur schreeuwt naar mij. Begin eraan! Ik blijf zitten en knabbel van mijn toast. Ik heb nog niet beslist.

Nu bijna alles er nog is

Lisa Marechal

Ondertussen tikt het leven me op de schouder. De fiets van mijn kind vraagt om reparaties. Het keukenblad heeft een behandeling nodig. De badkamer is vuil. Er wacht een onafgewerkte tekst op correcties, op minder letters, op mededogen voor de lezer. Te veel spullen heb ik ook. Er moet wat weg, maar wat? De planten hebben dorst. De vriendinnen ook. Ze willen koffie, ze vragen om gezelligheid, om verhalen, om een luisterend oor, een meelevende blik, een klaterende lach en ik, op mijn beurt, ik heb ook dorst, wil ook koffie, gezelligheid, sprookjes, en dat er iemand om mijn mopjes lacht.

Soms volg ik de struisvogeltactiek van mijn burens. Soms is het beter om aan iets anders te denken. Gemakkelijker is het alleszins. We boeken nog een culinaire reis naar Vietnam en laten onze kinderen de wereld zien. Kijk, nu alles er nog is. Hoe komt het dat veel mensen zich zo veilig voelen? Hoe komt het dat ook wie ze gemakkelijk betalen kan zich uiteindelijk meer zorgen maakt om zijn energiefactuur dan om onze planeet? Waarom rennen we niet allemaal gillend door de straten?

Mijn toast is op. De muur is wit. Op mijn telefoon loopt een berichtje binnen.

'Ga je vandaag mee uitwaaien aan zee?' Ik sta recht en neem de trap naar boven, mijn zwempak zoeken.

Voortaan

Voortaan kiezen voor een duurzame levensstijl vraagt om nieuwe gewoontes. We helpen je graag op weg met enkele huis-, tuin- en keukentips. Klein begonnen ...

Tandenpoets-tabletten

Hoe maak je tandpasta verpakkingsvrij?
Simpel: haal het water eruit, en je kan het samenpersen tot handige tabletjes

Wist je dat tandpasta voor 20 tot 40% uit water bestaat? Om te voorkomen dat het uitdroogt, voegen de producenten vochtvasthoudende stoffen toe zoals glycerol, sorbitol en xylitol. Tandepoets-tabletten doen het zonder deze overbodige ingrediënten. Zo bespaar je dus niet alleen op verpakking en de bijhorende microplastics, je vermijdt ook nodeloos transport van water. En je gebruikt nooit te veel, want elke tablet is de perfecte hoeveelheid voor een poetsbeurt. Dat maakt het ook superhandig om mee te nemen op reis.

DIY Kombucha

Gedaan met flessen frisdrank kopen! Voortaan maak jij zelf kombucha, een gefermenteerd en heerlijk fris drankje op basis van 4 ingrediënten:

- 1 liter water
- 5 gram groene of zwarte thee
- 70 gram suiker
- 1 SCOBY*

*SCOBY = Symbiotic Culture Of Bacteria & Yeasts. In deze symbiose werken goede bacteriën en gisten samen om suiker af te breken in frisse zuren, bruis, een mini-beetje alcohol en een rubberachtig laagje cellulose: de SCOBY. Bij iedere batch vormt er een nieuwe SCOBY die je kan doorgeven aan startende brouwers. Vraag dus rond bij je buren, op sociale media of bij de Gentse kombuchabrouwerij Yugen. Of gebruik een flesje ongepasteuriseerde kombucha als starter: de bacteriën en gisten zitten in het hele

Even kauwen en poetsen maar!

Met of zonder fluoride?

In de winkel vind je zowel tabletten met als zonder fluoride. Verpakkingsvrije tabletten met fluoride herken je meestal aan het symbool F⁻. De Hoge Gezondheidsraad geeft de aanbeveling om minstens twee keer per dag te poetsen met fluoride om tandbederf te voorkomen.

Hoe gebruiken?

Stop een tablette in je mond en kauw erop. Door de vermenging met je speeksel vormt het automatisch een pasta waarmee je kan poetsen zoals je het gewoon bent.

Poetsen maar!

txt_pix_Zjef De Loose

Frisdrank van gefermenteerde thee

drankje, waardoor er net als bij yoghurt en kefir ook probiotische eigenschappen aan worden toegewezen.

Instructies

Zet een liter thee, voeg de suiker toe en laat volledig afkoelen. Voeg dan de SCOBY-starter toe en laat 7 tot 14 dagen fermenteren op kamertemperatuur in een glazen pot die je afdekt met een propere doek en een elastiekje. De kombucha is klaar wanneer jij het lekker vindt: niet te zoet, niet te zuur. Bewaar na het bottelen in de koelkast om de fermentatie te stoppen.

txt_pix_Zjef De Loose

Gevulde puntpaprika met frisse perzikedressing

Mediterraans en gezond zomerreceptje!

kooktijd

skills

txt_pix_Lisa Steltenpool
(uit haar tweede boek Kickstart) & Proveg Vzww

Ingrediënten

De puntpaprika's

- 4 puntpaprika's
- 200 g volkoren couscous
- 1 tl zout
- 2 kleine ajuinen
- 4 teentjes knoflook
- 20 gedroogde abrikozen
- 100 g rozijnen
- 200 g gekookte kikkererwten

- 2 el komijn
- 4 tl kaneel

De dressing

- 6 cm rode paprika
- 2 perziken (uit een blik of verse rijpe, ontpitte en ontvelde perziken)
- 300 ml sojayoghurt

Bereiding

Ovenschotel & saus

- Verwarm de oven voor op 200 °C. Snijd de puntpaprika's in de lengte doormidden. Leg de paprika's in een grote ovenschaal met de open kant omlaag. Bak ze 15 min. in de oven.
- Overgiet de couscous (met zout) met 250 ml heet water en laat 5 minuten wellen.
- Snipper de ui heel fijn en pers de knoflook. Snijd de abrikozen in kleine stukjes en voeg deze samen met de ui, knoflook, rozijnen, kikkererwten en kruiden toe aan de (gezwollen) couscous.
- Dressing: snijd de rode paprika heel fijn. Blend de rode paprika en perzik met de sojayoghurt kort in een blender en zet in de koelkast.
- Haal de puntpaprika's uit de oven, vul ze met het couscoumsmengsel en laat ze nog 10 min. bakken in de oven.
- Serveer twee gevulde puntpaprika's per persoon en schenk de dressing eroverheen.

[Ontdek meer recepten op proveg.be](#)

Leden van de GBB op gesprek bij Vlaams minister Lydia Peeters

De Gentse Busbeweging

Voor meer en beter openbaar vervoer

Begin dit jaar kwamen enkele lokale actiegroepen samen bij GMF: Busje Blijft Zo, Bus 18 Moet Blijven en Zonder Bushalte Straat. Ook aanwezig: de Reizigersbond, Greenpeace Gent en TreinTramBus. Het thema zal niet verbazen: openbaar vervoer in onze stad. Zo werd de Gentse Busbeweging (GBB) geboren, een lobbygroep voor meer en beter openbaar vervoer in en rond Gent.

txt_Roos Pinoy, Bouke Billiet pix_GMF

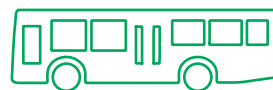
Openbaar vervoer: de oplossing voor elk probleem

Onze samenleving en leefomgeving kampen met heel wat problemen en uitdagingen die elkaar versterken. Openbaar vervoer is een onmisbaar deel van de oplossing voor heel wat van die uitdagingen: sociaal rechtvaardig georganiseerde mobiliteit, verstandig ruimtegebruik, beperkte milieu- en klimaatimpact.

Collectief vervoer betekent minder nood aan privéauto's. Dat is goed voor het klimaat en voor onze

longen, het vermindert het fileprobleem, creëert mogelijkheden om rij- en parkeerruimte te gebruiken voor andere noden (voet- en fietspaden, groen...) en het is ook financieel interessanter.

Het openbaar vervoer heeft een enorm potentieel om gelijkheid en emancipatie te bevorderen. Voor sommige mensen zijn tram en bus de enige mogelijkheid om zich te verplaatsen. Een slecht aanbod betekent voor hen vervoersarmoede: ze worden moeilijker mobiel en/

'Openbaar vervoer is de oplossing voor heel wat uitdagingen'

of moeten meer betalen. Een goed aanbod vergroot daarentegen de (sociale) mobiliteit aanzienlijk.

Verandering van vervoerwijze

De Vlaamse overheid wil een 'modal shift' van de privéauto naar meer duurzame vervoerwijzen. In Gent zien we die verschuiving al

in de praktijk: mensen nemen almaar vaker de fiets. Tram en bus zijn ook een duurzame optie, maar het is belangrijk dat ze ook aantrekkelijk zijn: betaalbaar, betrouwbaar, comfortabel en frequent. Om de modal shift ook uit te breiden naar het openbaar vervoer, zijn er van overheidswege meer financiële middelen nodig. We hebben een financiële shift nodig om de modal shift te realiseren, maar de Vlaamse overheid investeert nog altijd overdreven veel in auto-infrastructuur.

Situatie in Gent

De GBB is er voor heel Gent: centrum en deel- en randgemeenten. Begin dit jaar is er heel wat veranderd in het Gentse busnet. Lijn 18 rijdt niet langer door een deel van Drongen Luchteren, lijnen 38 en 39 laten de Belvédère-wijk (Watersportbaan) links liggen, lijnen werden gesplitst, frequenties werden verlaagd... Communi-

catie over deze veranderingen kwam zeer laat, van participatie was al helemaal geen sprake.

Deze veranderingen zijn nog maar het begin van de uitrol van het Vlaamse decreet Basisbereikbaarheid. De Lijn voert dit plan - tegen de wil van het Gentse stadsbestuur - gefaseerd in. De eerste fase, fase 0, ging van start in januari en omvatte de bovengenoemde veranderingen. In volgende fases wordt beknot op lijnen 38 en 39, rijdt lijnenbundel 70 niet meer tot Zwijnaarde Dorp, enzoverder. Ja, er komen ook verbeteringen, zoals nieuwe lijnen en meer bussen per uur op bestaande LIJNEN (voornamelijk op steenwegen). Wat betreft het aantal haltes zien we echter een negatief resultaat: ongeveer tachtig haltes verdwijnen in Gent, en dat is netto, dus rekening houdend met de nieuwe haltes.

Fase 0 is niets anders dan een besparing op de kap van de reizigers. Fase 1, die normaal in juli 2023 van start zou gaan, is op vraag van het stadsbestuur uitgesteld tot januari 2024. De uitrol van Basisbereikbaarheid is op dit moment de grootste uitdaging voor de GBB. Wij blijven het op de voet volgen en blijven het mantra van de budgetneutraliteit in vraag stellen: als er op een plek iets bijkomt, moet er op een andere iets sneuvelen. Ons openbaar vervoer verdient beter.

Wat doet de GBB?

In februari overhandigde de GBB een petitie met meer dan 1700 handtekeningen aan het Gentse stadsbestuur, allemaal afkomstig uit Drongen. Daar schafte De Lijn eind januari vijf haltes

van lijn 18 af, onder meer aan het kerkhof. Het stadsbestuur controleert De Lijn niet, maar is natuurlijk wel een belangrijke gesprekspartner.

'Fase 0 is niets anders dan een besparing op de kap van de reizigers'

Wij vragen de Gentse beleidsmakers daarom om te vechten voor het Gentse openbaar vervoer. Onze acties hieromtrent haalden herhaaldelijk de pers.

Ook vóór de oprichting van de GBB was er al een nauwe samenwerking tussen de verschillende leden. Zo werden we eind vorig jaar uitgenodigd op het kabinet van Vlaams mobiliteitsminister Peeters naar aanleiding van een eerdere petitie tegen de kaalslag van haltes.

Neem de bus

Behalve de pijnpunten aankaarten, brengen wij ook een positief verhaal. We toonden alvast onze waardering aan buschauffeurs en trambestuurders door bloemen en chocolade uit te delen. Daarnaast willen we de vele onbekende maar knappe aspecten van ons openbaar vervoer in de verf zetten, zoals de goedkope treintickets binnen het voorstedelijk net, de nachtbussen in Gent of de goedkope abonnementen voor bepaalde leeftijdsgroepen. Zo hopen we mensen te motiveren vaker het openbaar vervoer te gebruiken. Hoe meer reizigers, hoe vlotter de Vlaamse overheid de financiële shift kan maken. Dus, beste lezers: laat die fiets eens staan en neem de bus!

Grote daken, grote mogelijkheden

Kunnen grote daken een rol spelen in de strijd tegen de klimaatcrisis?

Wanneer je goed om je heen kijkt, zie je dat Gent heel wat grote daken telt. Wat kunnen we daarmee doen? Wat kunnen grote bedrijven aanvangen met hun daken? Stagiair en student Ewout Coppens deed onderzoek naar de 100 grootste daken in de Gentse Kanaalzone en de 100 grootste daken in de rest van Gent.

txt_Ewout Coppens pix_Ewout Coppens, Leonard Buijink (illustrator kaart)

Hoe groot zijn die 100 grootste daken?

Beeld je in dat je midden in de Ghelamco Arena staat op de middenstip van het voetbalveld en dat er rond jou nog zo'n 368 voetbalvelden liggen. Je kan het je amper voorstellen, maar zo groot zijn de 100 grootste daken

een oppervlakte van een slordige 300 000 m², terwijl het kleinste (van de honderd grootste) een oppervlakte heeft van 8000 m². De top 10 van de grootste daken is goed voor 40% van de totale dakoppervlakte in de regio GKDZ en voor 33% in de regio stad Gent.

Hoe worden deze daken nu ingevuld?

Een dak kan veel meer zijn dan enkel een verharde kale vlakte. Je kan het gebruiken om groene stroom op te wekken met zonnepanelen, je kan de lucht zuiveren met een groendak of regenwater opvangen.

Hoever staat onze stad met de invulling van haar grote daken?

Wanneer we het hebben over zonnepanelen is in de haven 24% van de totale dakoppervlakte gevuld met zonnepa-

samen in de Gentse Kanaaldorpen en -zone (GKDZ). In de regio stad Gent, dus al de rest van de gemeente Gent, komen de 100 grootste daken overeen met 270 voetbalvelden. De grootte van die daken varieert sterk: het grootste (ArcelorMittal) heeft

nelen. Voor de regio stad Gent is dit slechts 13%. Als je weet dat Gent tegen 2050 CO₂-neutraal wil zijn, valt er dus nog veel winst te boeken op deze daken. Ondanks de toenemende hittestress in de warme zomermaanden is er ook nog heel wat werk aan de winkel wat betreft groendaken. In de haven was er geen enkel groot dak bekleed met een mooi laagje groen en in de regio stad Gent werd voor slechts 5 van de 100 grootste daken gekozen voor een groendak.

Welke rol kan een dak spelen in de klimaatcrisis?

Mochten deze 200 daken volledig bedekt zijn met zonnepanelen, dan kan je daarmee 160.000 gezinnen (da's meer dan heel Gent!) een jaar lang van elektriciteit voorzien. Dit komt overeen met de stroom die wordt opgewekt door 80 grote windmolens. De vermeden CO₂-uitstoot is gelijk aan de uitstoot van een benzinewagen die 37 000 rondjes om de aarde rijdt. Ook met wateropvang zijn er enorme mogelijkheden. Met al

het water dat jaarlijks op deze 200 daken valt, vul je 1400 olympische zwembaden. Daarnaast zouden we al deze daken ook kunnen volleggen met een groendak. Enerzijds heeft een groendak een zekere esthetische waarde, anderzijds gaat de lucht die we dagelijks inademen in de drukke binnenstad veel zuiverder zijn en de warme zomerdagen zullen veel aangenamer aanvoelen.

Tot slot moet worden opgemerkt dat zonnepanelen, groendaken en wateropvang prima te combineren zijn indien de stabiliteit van het dak dit toelaat. Er is dus een enorm potentieel om met deze grote daken een gezonde en duurzame plek te maken van onze stad.

Waarom worden daken zo weinig benut?

Tegen 2025 moeten grote bedrijven minstens 10% van hun dak vullen met zonnepanelen. Waarom talmen de bedrijven

dan zo? Hiervoor zijn verschillende verklaringen mogelijk: de wetgeving is niet duidelijk, het dak is niet stabiel genoeg, schaduw belemmert het rendement enzovoort. Voor groendaken speelt naast de stabiliteit ook het onderhoud een rol. En waarom regenwater opvangen als het nog altijd goedkoper is om leiding- of kanaalwater te gebruiken?

Wat kan het stadsbestuur doen?

Het is duidelijk: grote daken bezitten enorm veel potentieel om Gent te helpen met het behalen van energie- en klimaatdoelstellingen. Hoe kan Gent dit potentieel realiseren? Enerzijds kan Gent samen met Vlaanderen zorgen voor een duidelijk afgebakende wetgeving, zodat bedrijven bijvoorbeeld weten of zonnepanelen zelf geplaatst moeten worden of via een derde. Daarnaast kan de Stad een coördinerende rol op zich nemen bij het

'Een dak kan veel meer zijn dan enkel een kale verharde vlakte'

creëren van netwerken tussen verschillende bedrijven. Zo kan een bedrijf met een groot dak en een laag verbruik het dak verhuren aan een bedrijf met een hoog verbruik en een dak dat niet geschikt is voor zonnepanelen. Stad Gent kan (moet!) veel meer doen om bedrijven te informeren en te stimuleren om te kiezen voor een duurzame invulling van hun dakoppervlak.

Conclusie

Het onderzoek gaf overtuigend aan dat daken een enorm potentieel bezitten om onze stad te helpen met uitdagingen op het vlak van energie en klimaat. Ze kunnen onze stad groener, onze lucht gezonder en onze toekomst rooskleuriger maken. Om dat te realiseren, is meer inzet nodig, zowel van bedrijven als van lokale en Vlaamse beleidsmakers.

GROEN
GROENER
GROENSELS

Gents meest ecologische restaurant:
100% biologisch én vegan

Lekker GEC
KM Hendrikaplein 6 (tov Gent Sint Pieters)
www.lekkergec.be

www.OHNE.be

Natuurlijk onverpakt.

Biologische , lokale en onverpakte
KRUIDENIER

Deze advertentie geldt als
KORTINGSBON van 10% bij
OHNE Gent

tintelijn

DE NATUURVERFWINKEL

Bij Tintelijn zetten we in op gezonde verf en duurzame producten. Nood aan inspiratie of informatie? Kom eens langs! Onze experts zijn van vele markten thuis.

DE DUURZAME AANNEMER

Je gevel of interieur opfrissen?
Schilder-, kalei-, timmer- of pleisterwerken:
Tintelijn voert ook werken uit bij je thuis.

info@tintelijn.be • 09 219 09 60
Adolf Baeyensstraat 216, 9040 Gent

www.tintelijn.com

Het Klimaatboek

Heilige Greta schreef haar bijbel

“De Heilige Greta! Patroonheilige der jongeren en toekomstloze generaties.” Dat las je op het bidprentje dat GMF tijdens de vorige Gentse Feesten meegaf in zijn Klimaatkerk. De invloed van Greta op de klimaatbeweging is namelijk onuitwisbaar. De boekenclub las onlangs haar laatste worp, Het Klimaatboek.

txt_ Pieter Nuytincx

Greta Thunberg,
Het Klimaatboek, 2022,
De Bezige Bij, 480 p.

Dat Klimaatboek zijn eigenlijk bijdragen van meer dan 100 auteurs, gegroepeerd in vijf grote hoofdstukken. In *Hoe het klimaat werkt* lees je over de oorzaak van klimaatverstooring, omdat je enkel het probleem kan oplossen als je het begrijpt. *Hoe onze planeet verandert* vertelt over dit nieuwe normaal. Het deel *Hoe het ons beïnvloedt* toont de vele gevolgen van klimaatverandering en wil de punten met elkaar verbinden, want klimaatverandering is geen geïsoleerd fenomeen. *Wat we eraan hebben gedaan* toont dan weer de strijd en toekomst van klimaatactie en *Wat we nu moeten doen* toont de vele perspectieven op wat er nu moet gebeuren.

Greta's initiatief leverde een dik boek op, handig als overzicht. Tegelijk is het ook behapbaar voor een niet-geofende lezer: een hoofdstukje is telkens een paar pagina's en je kan de stukjes ook los van elkaar lezen.

Een vergelijking met een bijbel is daarom niet veraf: een verzamelboek van vele bijdragen, onderling soms licht verschillend maar allemaal met een rode draad, een Boodschap. Ontving Greta onlangs niet van een universiteit een eredoctoraat in de theologie?

Bekende namen schreven mee, zoals Kate Raworth, Jason Hickel en Naomi Klein, maar ook pakweg een minder illustere wetenschapper

over de toenemende resistentie tegen antibiotica veroorzaakt door temperatuurstijgingen. Vroeg je je bijvoorbeeld ook al eens af wie er eerst moet beginnen transformeren: het individu door anders te gaan leven of de industrie die anders moet gaan produceren? Wel, in Het Klimaatboek lees je een boeiende bijdrage over de link tussen individuele schuld en maatschappelijke transformatie.

In de eigen bijdragen van Greta lees je dan weer de onrust en soms angst van Generatie Z en tegelijk ook hun kracht en activisme. Ze brengt geen kant-en-klare oplossing, iemand recenseerde daarom: 'Het boek telt 480 pagina's, maar misschien eindigt het daarom toch te vroeg.' Tijdens de bespreking in de boekenclub vonden we dit echter de kracht van het boek.

Het boek raakte ons als lezers van de boekenclub. We bespraken onder meer of deze turf een klimaatwijnfelaar zou kunnen overtuigen. Ons denken kreeg door het lezen alvast meer fundament. 'Hoop moet je verdienen', schrijft Greta aan het slot van Het Klimaatboek. Het wakkerde alvast ons hoopvolle GMF-activisme aan.

Het bidprentje van de Gentse Feesten eindigde trouwens erg toepasselijk met: *Wees Gegroet Greta, vol van Genade, de Jeugd is met U. Gezonden zijt gij door Generatie Z, en gezegend is het Woord van Uw Missie.*

Amen, zeggen we na het lezen van Het Klimaatboek.

Zin om mee te lezen met onze
boekenclub? Stuur een mailtje naar
[boekenclub@gentsmilieufrent.be!](mailto:boekenclub@gentsmilieufrent.be)

**help
mee**

Heb je zin om ook
vrijwilliger te worden?
Laat het ons weten!
info@gentsmilieufont.be

Marie — 'Ik vind het gemakkelijker om verbinding te maken via tekeningen dan woorden'

Van een lucht vol jaarringen tot kleine kleurrijke mensjes tussen een wildgroei aan planten: huis-illustrator Marie brengt kleur in jouw Frontaal.

— Mijn illustraties draaien meestal rond natuur. Nochtans ben ik in 't stad opgegroeid, maar ik was altijd op zoek naar beestjes en insecten. Ook als ik mensen teken, laat ik die deel uitmaken van de natuur. Ik vind het leuk om ze dan een beetje te vermonsterlijken. Dat maakt het voor mij nog natuurlijker, want de natuur is niet altijd mooi. Diepzeedieren zijn bijvoorbeeld superlelijk en eng. Maar die zijn ook deel van de natuur.

Hoe kwam je bij GMF terecht?

— Ik wou iets lokaals doen voor het klimaat, dus GMF was ideaal. Eerst zat ik bij de beleidswerkgroep, maar ik had het gevoel dat ik niet veel kon bijdragen. Ik vind het makkelijker om verbinding te maken via tekeningen dan woorden. En toen hoorde ik dat ze een illustrator zochten.

Wat maakt een goede illustratie?

— Als je met een simpel beeld meteen impact maakt. Of wanneer je kleuren gebruikt op een onverwachte manier. Er zijn zoveel clichématig dingen die je kan doen. Als je dan iets anders doet, is dat veel interessanter. Ik heb bijvoorbeeld een illustratie van een kevertje met een lange snuit. Die heb ik in de ruimte gestopt en een beetje high gemaakt. (lacht)

Waar haal je inspiratie?

— Van series en muziek, of van een vogel die ik heb gezien tijdens een wandeling. Toen ik nog aan het water woonde heb ik veel aalscholvers getekend. Tijdens de coronaperiode waren er veel watervogels: ook futen, meerkoeten en reigers. In december zijn we verhuisd en in het parkje in onze straat zat onlangs een zeldzame vogel. Plots zat het hier vol met vogelspotters. Als ik tegenwoordig een vogel zie die ik niet ken, dan zoek

ik die achteraf op. Tenminste als die een beetje herkenbaar is, want er zijn miljoenen vogels die voldoen aan de beschrijving van 'een klein bruin vogeltje'.

Hoe heb je leren illustreren?

— Op mijzelf. Ik heb alles digitaal geleerd. Als je dan een fout maakt kan je met Ctrl + Z een stap terug en meteen iets anders doen. Sinds de opkomst van artificiële intelligentie schilder ik vaker, misschien omdat ik wil bewijzen dat ik mijn werk echt zelf heb gemaakt?

Tekende je vroeger ook al veel?

— Zoals zovelen ben ik beginnen tekenen omdat ik graag keek naar anime en naar Pokémon, dus misschien is dat wel een deel van de oorzaak nu ik er zo over nadenk. (lacht) Wat mij ook geïnspireerd heeft zijn Ukiyo-e, die typische Japanse houtblokprints met geisha's en landschappen. Die zijn ook heel organisch en kunnen op een simpele manier een hele sfeer oproepen. Vroeger waren mijn kleuren zoals bij een houtblokprint ook meer gedempt, maar nu gebruik ik graag felle kleuren. Op een bepaald moment heeft er iets geklikt en waren plots al mijn tekeningen fluopaars. (lacht)

Wat doe je in het dagelijks leven?

— Ik heb een tijdje gewerkt als freelance illustrator. Nu volg ik een korte opleiding om als RPA developer alledaagse taakjes te leren automatiseren. Hierna wil ik deeltijds werken zodat ik nog veel tijd heb om te tekenen en te gamen. Ik speel nu Outer Wilds, waarbij je als alien rondgaat in het universum. Elke planeet die je bezoekt heeft zijn eigen zwaartekracht, zijn eigen fysica en fauna en flora. Dat geeft je zoveel appreciatie voor de eigenheid van onze planeet.

Zie je jezelf nog voltijds werken?

— Nee, maar ik snap ook dat ik in een geprivilegieerde positie zit: ik wil geen kinderen, mijn vriend werkt ook deeltijds en we hebben het geluk dat we dit appartement kunnen huren. Ik denk dat tijdens de coronaperiode wel meer mensen zich zijn gaan afvragen: wat is echt belangrijk voor mij? En waar wil ik tijd aan spenderen? Ik vind dat belangrijke vragen om regelmatig opnieuw te stellen in je leven. Soms is het gewoon beter om minder te willen doen, en dan bedoel ik niet qua activisme, maar misschien moet je bijvoorbeeld niet op reis gaan dit jaar. Soms is het gewoon leuker en gezonder om trager te leven, voor jezelf en voor je omgeving. — [instagram.com/maari.bok](https://www.instagram.com/maari.bok)

txt_Zjef De Loose pix_GMF

MEET Jules #26: JULES DE COUREUR

JULES WIL DEZE ZOMER NIET ENKEL
IN DE LUCHT DE SNELSTE ZIJN

BIJ DE EERSTE POGING LOOPT HET ECHTER
VOLLEDIG MIS AAN DE COUPEURE

WAARNA JULES OP ZOEK GAAT NAAR
EEN RUSTIGERE FIETSACTIVITEIT

Ontdek meer avonturen van Jules
op tinyurl.com/JulesGMF

juli aug sep

27.06

09.07

14.07 - 23.07

19.08

27.06 Boekenclub

'Wat we toen al wisten' van Geert Buelens

Ditmaal aan de beurt: 'Wat we toen al wisten' van Geert Buelens, waarmee hij de Vlaamse Literatuurprijs De Boon won. Met dit boek wilde de auteur laten zien dat de onrust over klimaatverandering en de zorgen over de dalende biodiversiteit al veel ouder zijn dan menigene denkt. Volgens de jury, onder voorzitterschap van Joke van Leeuwen, wijkt het boek af van veel andere klimaatboeken waarin wanhoop een terugkerend thema zou zijn.

dinsdag 27 juni | 20u - 21.30u
GeMFish, Dampoortstraat 81, Gent
inschrijven via boekenclub@gentsmilieufrent.be

09.07 Big Jump

Springen omdat ons water dat verdient

Ieder jaar tellen we af naar de tweede zondag van juli: de dag waarop Big Jump plaatsvindt. Een internationaal evenement waarbij jaarlijks duizenden burgers over heel Europa de sprong wagen voor proper water. Vorig jaar sprongen er in Gent 285 Gentenaars! Dit jaar vragen we meer ambitie... Hoe we dat doen, houden we voorlopig nog even geheim. Schrijf je nu al in!

zondag 9 juli | 15u
Portus Ganda | Gent | I.s.m. Waterland
vzw en Goodplanet
inschrijven via
gentsmilieufrent.be/bigjump

14.07 - 23.07 GMF op #GF2023'

Kampeert mee op de Gentse Feesten

Wie zich vorig jaar wou laten verrassen op de Gentse Feesten, ging goed bediend naar huis na een bezoek aan onze Klimaatkerk op Zataclan bij onze vrienden van CirQ. Na vorig jaar hebben we de Feesten-microbe helemaal te pakken, dus tekenen we deze zomer opnieuw present op het zotste plein van Gent. Dwaal dus straks op jouw Feesten-route zeker eens af naar dat goed verscholen pleintje in de Willem de Beersteeg, het wordt opnieuw de moeite. En trek dan van de eerste keer je stoutste combat shoes aan, misschien zal je ze nog nodig hebben!

vrijdag 14 juli - zondag 23 juli | 19u - 23u
Pleintje Willem de Beersteeg, Gent

19.08 Vis mee vuil uit 't water

Houd de dokken proper

Het wordt een mooie traditie: elke zomer gaan we met GMF en DOKano troep uit de Gentse wateren vissen! Doe jij deze keer mee? Gewapend met een peddel, zwemvest, knijper en vuilemmer gaan we het water op om er de Gentse wateren in en rond Houtdok proper te maken. Afspraak om 13.30u. aan de DOKano-haven @ Houtdok. Schrijf je als de bliksem in, vol = vol!

zaterdag 19 augustus | 13.30 - 17u
€5 voor leden - €8 voor niet-leden
(vanaf €5 word je lid van GMF)
Houtdok, Kapitein Zepposspark 1, 9000
Gent. inschrijven via gentsmilieufrent.be/vuilveren

24.08 The Boy Who Harnessed the Wind

Openluchtcinema in de groene kerk

Haal je picknickdeken boven en kom naar onze 'Film in de groene kerk' - in samenwerking met Bos+, Mach-H en Herberg Macharius. De plek tussen de groene heesters naast de Sint-Baafsabdij is onze cinemazaal op deze zomeravond. Hoofdpersoneage William neemt ons mee naar Malawi waar zijn vindingrijkheid de toekomst van zijn dorp van koers doet veranderen. Vanaf 18u ben je welkom op het terras van Herberg Macharius!

donderdag 24 augustus | 20.30u
Coydandspark Gent | Gratis
inschrijven via gentsmilieufrent.be/
film - Breng je eigen kussen, deken of stoeltje mee.

04.10 Open GMF-raad

Nieuwe woonvormen

Zijn nieuwe woonvormen (cohousing, loskoppelen eigenaarschap grond en gebouw...) het antwoord op de vraag hoe we wonen in Gent sociaal rechtvaardiger en ecologisch ambitieuzer kunnen maken? Welke stappen kan de Stad nemen om het wonen van de toekomst voor te bereiden en te faciliteren? Kom mee nadenken over uitdagingen en mogelijkheden in een straffe brainstorm!

woensdag 4 oktober | 20.00u
GeMFish, Dampoortstraat 81, 9000 Gent
inschrijven via gentsmilieufrent.be/
openraad

24.08

ontdek meer

activiteiten op
gentsmilieufrent.be/kalender

29.09 GMF-café #6

Lang leve toegactivisme

GMF telt een heel leger ijzersterke vrijwilligers, die elkaar vooral ontmoeten op drukke activiteiten of vergaderingen. Maar soms moet je elkaar ook gewoon zien in een ontspannen context, tussen pot en pint, zonder agenda, nietwaar? En we zoeken ook nieuwe vrijwilligers! Wil je eens in een losse sfeer komen kijken wat vrijwilligen voor GMF inhoudt? Kom een pint pakken op ons (zesde) GMF-café aan de toog van Op de Wolken.

vrijdag 29 september | 20u - ...
Op de Wolken
Warandestraat 13, 9000 Gent
inschrijven hoeft niet - kom gewoon af als je kan!

GEZOCHT

Cinefielen die mee willen werken aan ons Groene Loper filmfestival

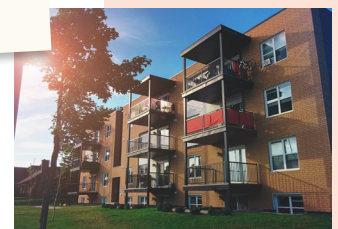
Films of documentaires met ecologische inslag

In november 2023 komen we opnieuw met een prikkelende editie van ons filmfestival. Hiervoor starten we graag een kernteam op, dat mee nadenkt over film- en partnerkeuze. Voel je het kriebelen?

Stuur een e-mail naar iris@gentsmilieufrent.be

29.09

04.10

Op 37 telpunten telden we 14% meer fietsers dan vorig jaar!
#citizenscience

Vrijwilligers van GMF doopten in Ledeberg symbolisch 4 straten tot fietsstraten.
#inhaalverbod #fietszones

Get the bigger picture!

AVS Wonen filmt reportage over cohousing Biotope.
#circulairbouwen

Op hun wasmachines staat binnenkort deze microplastics-filter. #diy

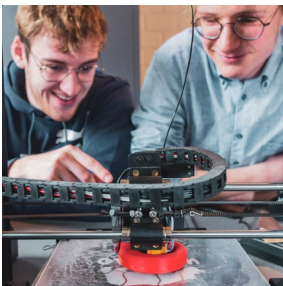

volg ons

👍 gentsmilieufrent-GMF
📷 @gentsmilieufrent
#gentsmilieufrent

Vrijwilligers vertegenwoordigen de GMF-kleuren op de Natuurpunt Wildeplantenbeurs.
#topvrijwilligers

#primeur Op ons Repair Café in Oostakker, samen met KWB, werden enkele vervangstukken live geprint met een 3D-printer!

De Uilkensstraat werd dankzij 'Planten met burenen' op 1 dag een stuk gezelliger en groener.
#geveltuinbrigade

#valerietrouet is een rockster! in een volle OEHOE gaf ze in april een klimaatlezing aan een mix van GMF'ers en studenten

Gents Milieu Front

COLOFON

Frontaal is het driemaandelijks tijdschrift van Gents MilieuFront vzw (GMF)

Jaargang 26_nr. 2
zomer 2023

verantwoordelijke uitgever
Pieter Nuytinck
Dampoorstraat 81
9000 Gent

redactie
Pieter Nuytinck, An Van Hemeldonck, Bouke Billiet, Anke de Sagher, Guy Trachez, Toby Lauwerier, Lisa Maréchal, Zjef De Loose, Bert Barla, Thijs Michiels, Lena Cornelis, Joke Claeys, Henk Maeckelberghe, Binte Claes, Sabine Huyghe, Ewout Coppens, Iris Verschaeve

grafisch concept
Marlies Nachtergaele

lay-out
Marian Vandenbussche
Titus Verboven
Pierre Van Uffelen
Andy Bruyninckx

fotografie — illustraties
Vermeld bij artikel.
Cover: GMF
Achterflap: Andy Bruyninckx
— Huisfotografen:
Manas Bharadwaj
Thijs Michiels
— Huisillustratoren:
Marie Bockeaert
Andy Bruyninckx
Britta Bolte
Veerie Vercrucy

contact redactie
frontaal@gentsmilieufont.be

copyright
Overname van artikels wordt aanbevolen, met bronvermelding.

drukwerk
Graphius, Gent

Gedrukt op 100% kringlooppapier met inkt op vegetale basis en solventvrij.

De Vlaamse overheid en Stad Gent erkennen en steunen GMF.

over ons

Gents MilieuFront (GMF) is een politiek onafhankelijke milieuvereniging die actief is in Gent en omgeving.

We willen mee vorm geven aan een samenleving waarin 'duurzaam' altijd de logische, natuurlijke keuze is, op alle niveaus. Om dit te bereiken richten we ons tot lokale overheden, inwoners en organisaties in de regio via beleidswerk, sensibilisering, adviesverlening en acties. Vrijwilligers zijn het kloppend hart van onze vereniging. We leggen ons toe op stedelijke thema's zoals afval, energie, mobiliteit en klimaat. MilieuAdviesWinkel (MAW) is het servicepunt duurzaam bouwen en renoveren van GMF.

word lid

Word je lid, dan help je ons om nog meer acties te ondernemen en zwaarder te wegen op het Gentse milieubeleid.

Je bent al lid vanaf 5 euro per jaar! Dit doe je makkelijk en snel via het domiciliëringsformulier op de website. Jij kiest zelf voor welk bedrag je lid wordt op gentsmilieufont.be/wordlid. Elk GMF-lid heeft recht op kortingen in een twintigtal duurzame Gentse handelszaken. Originele cadeautip? Schenk een lidmaatschap!

doe mee

GMF bestaat dankzij de inzet van een groep enthousiaste vrijwilligers.

Hands-on organisators, dossiervreters of praktische enthousiastelingen: iedereen is welkom! Stuur een e-mail naar info@gentsmilieufont.be en je zal uitgenodigd worden voor een kennismakingsgesprek.

steun ons

Steun GMF met een gift, en je kan rekenen op 45% belastingvermindering! Stort een bedrag op rekening BE19 8939 4405 6912. Vermeld in de mededeling 'Gift'. Alle giften vanaf €40 op jaarbasis zijn fiscaal aftrekbaar. Giften hoger dan €40 zijn natuurlijk ook welkom. Merci!

vind ons

Secretariaat GMF

Dampoorstraat 81
9000 Gent — T 09 430 03 90
info@gentsmilieufont.be
www.gentsmilieufont.be
Steven Geirnaert, Iris Verschaeve, Thijs Michiels, Steffi Boelens en Bouke Billiet

Openingsuren

Open van maandag tot vrijdag.
9u – 12u30 | 13u30 – 17u

MilieuAdviesWinkel (MAW)

Wil je bouwadvies? Maak dan eerst een afspraak. — T 09 430 03 91
info@milieuadvieswinkel.be
www.milieuadvieswinkel.be
Stefaan Claeys, Veerie Vercrucy, Bieke Vanherrewege en Wim Crepain

Openluchtcinema

THE BOY WHO HARNESSED THE WIND

Donderdag 24 augustus • Gratis
Start 20.30u • Coyendanspark Gent

Inschrijven: gentsmilieufrent.be/film

